

कृत्वा दत्तधावनं तु स्वपेशाच्च विमलशरः । ततः प्रभाते
विमले कारयित्वा तु काञ्चनम् । कमलच फलन्तेकं
स्वगङ्गा । यादृशजितः । ततस्तु सङ्गमे स्नातो मध्याह्ने
कृतनित्यकः । आगत्य भवनं देवं पूजयित्वा जगद्गु-
हम् । कृत्वा तु कमलं पात्रं सफलं शर्करान्वितम् ।
ओङ्कारे स्नानमये वा यथायत्नम् । नमोस्तु । पूजयेत्
पुष्पपादौ नैवेद्यं विधेः फलेः । इत्यादि ।

फलसंक्रान्तिव्रतं स्कन्दपुराणम् “अथान्धामपि ते वन्मि फल-
संक्रान्तिसुतमासम् । संक्रान्तिवासरे प्राप्य स्नानं कृत्वा
तु पूर्ववत् । संपूज्य पूर्ववद्भातुं पुष्पपादिना तथा ।
शकराशुहितं पात्रं फलदकसमन्वितम् । संक्रान्तिवासरे
प्राप्य ब्राह्मणाय निवेदयेत् । तदन्ते तु रविं कुर्यात्
सुवर्णेन च नारद ! कुम्भाद्योपरि संस्थाप्य गन्धपुष्पैः
प्रपूजयेत् । फलदकं ततो दद्याद् भक्ष्यभोग्यसमन्वितम् ।
फलसंप्रप्तीव्रतं भविष्यपुराणम् “अथ भाद्रपदे मासि चिते पक्षे
महतीपते ! कृत्वापवासं सप्रम्यां विधिवत् पूजयेद्भविम् ।
भाद्रपदे च विधिना पूजयेत्तत्र भास्करम् । अष्टम्यां तु
पुनः प्रातः पूजयित्वा दिशंकरम् । दद्यात् फलानि
विशेष्यो मासं च प्रीयतामिति । अक्षरं नातिकूलञ्च
मातुलङ्गफलानि च । ब्राह्मणान् भोजयित्वा तु फल-
हारः स्वयं भवेत् । पूर्वमेकन्तु सम्प्राप्त्य सुखं फल-
सादरात् । मन्त्रेण भरतश्चेत् ! ततः शेषाणि भजयेत् ।
पञ्चाशत् “अन्धामपि प्रपूज्यामि तान्ना तु फलसंप्रप्तीम् ।
यासुषोष्प नरः पापैर्विमुक्तः स्वर्गभागभवेत् । मार्गशीर्षे
शुभे मासि पञ्चम्यां नियतव्रतः । षष्ठ्यासुषोष्प कमलं
कारयित्वा तु काञ्चनम् । शर्करासंयुतं दद्यात् ब्राह्मणाय
कुटुम्बिने । ह्यन्तु काञ्चनं कृत्वा फलस्यैकस्य धर्मवत् ।
दद्यादिकालवेलायां भातुर्मे प्रीयतामिति । भक्त्या तु
विप्रान् संपूज्य सप्रम्यां क्षीरभोजनम् । कृत्वा कुर्यात्
फलत्यागं यावत्स्यात् कृष्णसंप्रप्ती । तासुषोष्प विधिं
कुर्यादनेनैव क्रमेण तु । तदङ्गमफलं दद्यात् सुवर्ण-
कमलान्वितम् । शर्करापात्रसंयुक्तं वस्त्रमालाविभूषितम् ।
संवत्सरमनेनैव विधिभोग्यसंप्रप्तीम् । उपोष्प दद्यात्
क्रमशः कुर्यात्सन्ध्यादोरयेत्” इत्यादि ।

रुद्रपुत्रव्रतं महाभारते “भगवन्तु ओमासमेकभक्तेन
विशेष्येत् । ऐश्वर्यमवलं अष्टं पुनान् स्त्री वा प्रप-
द्याने । स्थितो वल्लभतां यान्ति तस्याश्चैव भवन्ति ते” ।
निष्पुष्पं “अपदेकभक्तेन पुष्पं पुष्पं फलं पुष्पे” ।

पुष्पः पुष्पः पुष्पः पुष्पः “सोमान्यं स्वजनानाञ्च
सर्वधामेष बोधति । अङ्गिः सर्वभूतेषु वासुदेवपरा-
यणः । नमोस्तु वासुदेवायैव हृदाश्रितं जपेत् । अति-
रात्रस्य यज्ञस्य ततः फलमवाप्नुयात्” ।

वाणिज्यनामव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “काश्यं कर्म समाचक्ष्य
वाणिज्यं येन सिध्यति । कश्चिच्च वृद्धताञ्चैव कर्मणा
केन वाञ्छते” । पुष्कर उवाच “मूलेऽप्योषितः कुर्यादद-
कर्म पुरोहितः । उपोषितस्य धर्मज्ञ ! यजमानस्य नि-
त्ययः । पात्रासु पूर्ववादासु प्रादुर्गुह्यं स्नापयेत्तरम् ।
युष्मे वै तसमूलेषु गङ्गसुक्ताफलैस्तथा । शणिभञ्ज यथा-
लाभं कनकेन तथैव च । अकालमालेः कलशैस्तुभि-
र्युगनन्दन ! । कृत्वेतत् सिद्धिप्राप्ताति वाणिज्ये नात्र
संशयः । मसुद्धाने च तथा कर्षणे च न सीदति ।
नीलानि सप्त वामांसि दक्षिणा चात्र गच्छते । गङ्गा
सुवर्णं रूप्यञ्च तथा सुकाफलाणि च । हलं कर्तुं
दिजेभ्यस्तु सर्वमेतद्विधीयते” ।

बुद्धदादशीव्रतं धरणीव्रते “एवमेव आचरणे तु मासि संकल्प्य
दादशीम् । अक्षयेत्यभिशानं गन्धपुष्पं नैवेद्यतैः । बुद्धाय
पादौ संपूज्य श्रीधरायेति वै कटिम्” । “एवमभ्यर्च्य
मेधावी तस्याप्ये पूर्ववद्दत्तम् । स्नापयेत्तत्र भोजनं वडं
कृत्वा विचक्षणः” । ब्रह्मरूपसुक्तं पुराणान्तरे “बुद्धस्तु
हिभुजः कार्योऽध्यानक्षितिमितोच्च” इति । “तमयं वन्तु
संपूज्य ब्राह्मणाय निवेदयेत् । अनेन विधिना पूर्वं
दादशी सप्तपोषिता । शुद्धोदनेन, बुद्धोद्भूतं स्वयं पुत्रो
जनार्दनः । महतीश्च श्रियं प्राप्नोति पुत्रपौत्रसमन्वितः ।
भक्ता राज्याश्रित्य सोऽथ गतिं परमिकां गतः” ।

बुधव्रतं भविष्योत्तरे “विशाखासु बुधं प्राप्य सप्त नक्षत्रानि
आचरेत् । बुधं हेममयं कृत्वा स्थापितं कांक्षभाजने ।
शुक्लमात्याम्बरधरं शुक्लगन्धालेपनम् । शुद्धोदनीप-
चारान्तु ब्राह्मणाय निवेदयेत्” ।

बुधाष्टमीव्रतं भविष्योत्तरे “शुद्धं पाण्डुरम् ! यत्नेन बुधा-
ष्टम्यां विधिं शुभम् । यदा यदा मित्ताष्टम्यां बुधवारो भवे-
द्यदि । तदा तदेव सा याज्ञा एकभक्तायनैर्नृभिः ।
मृत्वा नद्यां तु पूर्वोक्तं गृहीत्वा करकं नवम् । जन-
पुष्पं सहेमं न कृत्वा स्नातः ससंस्वतम् । दद्यादिमाय
तं गत्वा गृहं चैव क्रमणं तु । अष्टम्यष्टिधानेन विधि-
त्वात्तैः पृथक् पृथक् । प्रथमा मोदकैर्मन्त्रैः द्वितीया
धानकैस्तथा । तृतीया दत्तपूरीश चतुर्थी वटकैश्च प ।